

Colleegeanteekeningen Letselschade & Beroepsziekten 2011-2012

Hoorcollege 7, 14-12-2011

Gast spreker: Mr. F. Theo Kremer

Aansprakelijkheidsverzekeraars en claimcultuur: Amerikaanse of Hollandse toestanden?

De laatste 25 jaar is enorme belangstelling voor letselschade gekomen. Er zijn grote verschillen tussen 1971 en 2011. Vroeger was er bijvoorbeeld ander recht en ander letsel (whiplash o.i.d. bestond nog niet). Ook waren er andere partijen. Nieuw zijn bijvoorbeeld de belangenbehartigers, case-managers, etc.. Niet meer alleen het slachtoffer, de dader en de verzekeraar dus. 40 jaar geleden was er nog geen politieke en media-aandacht voor letselschade. De belangrijkste ontwikkeling is natuurlijk de verandering van de maatschappij. Vroeger was vrijheid erg belangrijk. Nu is materialisme erg belangrijk.

Door al deze ontwikkelingen is letselschade op de kaart gekomen.

Dit college gaat over de claimcultuur en gefocust op de positie van aansprakelijkheidsverzekeraars. Zijn er al Amerikaanse toestanden in Nederland te vinden? In dit college zullen we een aantal conclusies nemen.

Claimcultuur.

Hier hoor je tegenwoordig vrij veel over. Je kan dit op 2 manieren opvatten. Het is een bloot feit dat er een claimcultuur is, maar het heeft ook een negatieve klank gekregen.

Je moet onderscheid tussen terechte en onterechte claims maken. Hier zit natuurlijk een zekere subjectiviteit in. Een terechte claim betekent niet dat het een gewonnen zaak/claim is! Als een arts bijvoorbeeld een fout gemaakt heeft betekent dit nog niet dat daar een te vergoeden schade uit voortvloeit. En een onterechte claim is dus niet direct een verloren zaak. Een voorbeeld hiervan is een vrouwelijke studente wiens filmpje op Geenstijl is gekomen. Haar advocaat heeft hiertegen een claim ingediend en eist vergoeding van haar jaar studieoverdraging. Dhr Kremer vindt dat dit tegenwoordig (met twitter, facebook, etc) moet kunnen en vindt het dus een onterechte claim. Dit voorbeeld laat zien dat je met kansloze zaken toch schade vergoed kan krijgen en dus de zaak kan 'winnen'.

Wat ook een verandering is, is dat niet alleen de dader, maar ook andere worden aangesproken. Dit is vaak de overheid (zie vuurwerkcramp Enschede, brand in Volendam in het hemeltje). Een toezichthouder wordt ook vaak aangesproken. Ook een medebezitter kan worden aangesproken (de hangmat-zaak). Verzekeraars zijn bang dat mensen zelfs hun partner kunnen aanspreken als ze door de gemeenschappelijke hond zijn gebeten.

De school wordt ook in toenemende mate aangesproken. Stel dat op school je bril kapot wordt gegooid, spreek je dan de school aan voor de schade? De aansprakelijkheidsverzekering van een school is lastig. De school wordt meer aangesproken, dus is het een lastig risico. Een reisorganisatie wordt ook steeds meer aangesproken. Als er iets mis gaat moet de organisatie stellen en bewijzen dat ze er niks aan kunnen doen. Dit geldt vooral bij package-deals.

Terechte claims.

Stel dat twee echtgenoten in de auto zitten. De vrouw zit achter het stuur en rijdt de auto tegen een boom aan.

Wat kan de man nu doen? Als man kun je je eigen vrouw aansprakelijk stellen op je eigen polis. Dit is erg belangrijk voor echtgenoten om te weten.

Fouten van artsen zijn ook vaak terechte claims.

Misbruik uit de rooms-katholieke kerk wordt ook zeker als een terechte claims gezien.

Kremer noemt dit de positieve werking van claimen.

Onterechte claims. Kremer is van mening dat de hangmat-zaak een onterechte claim is. Ook de uitgliddende postbode wordt door hem (en inmiddels ook door de Hoge Raad) als onterecht gezien. Hij noemt ook het casino-voorbeeld. Het ging over een gokverslaafde die met het casino had afgesproken daar 3 jaar niet mee te komen. Maar helaas, na een jaar kwam hij toch weer langs. Het casino wilde zich aan de afspraak houden, of wou dat de man de afspraak uitdrukkelijk herriep. Na herroeping kwam de man steeds vaker en verloor hij tienduizenden euro's. Toen het echt te gek werd is hem de deur geweigerd. De claims tegen de casino werden: toerekenbare tekortkoming, onrechtmatige daad, ongerechtvaardigde verrijking, misbruik van omstandigheden en immateriële schadevergoeding. Kremer vindt dat het casino er alles aan gedaan heeft dat de man niet langer naar het casino kwam en ziet deze claims dus als onterecht.

Mensen claimen eerder hun schade tegenwoordig. Maar mensen denken tegenwoordig ook eerder dat ze schade hebben (waarvoor iemand anders aansprakelijk is).

Nu worden er een aantal schadeposten of ongemakken die bij het leven horen besproken. Zo kan het gebeuren dat er een verkeerde diagnose gesteld wordt. Maar er kan ook een slechte diagnose gesteld worden, die later onjuist blijkt. In plaats van blij te zijn met het goede nieuws, claimen mensen tegenwoordig bij hun arts.

Beleggingsverliezen en gokverliezen worden ook geclaimd. Of de postcodeloterij, zoals die ene familie die als enige in de straat niks gewonnen had. Hoe komt het nu dat er zoveel is veranderd op het gebied van de claimcultuur?

Hiervoor zijn meerdere oorzaken. Zo effent het recht een pad voor de claimcultuur. De risicoaansprakelijkheid is veranderd en de bewijslast causaliteit/schade. Er is ook een economische oorzaak. Het sociale vangnet is en wordt kleiner. De eigen schade van de mensen wordt dus groter. Ook een maatschappelijk element speelt een rol. Er is meer media-aandacht voor schade en de claimcultuur en er is een grotere rechtshulpindustrie.

Hoe staan de aansprakelijkheidsverzekeraars hierin? Er zijn verschillende typen letselschaden. In de verkeersschade zit een lichte daling. Dit komt onder andere door rotondes op de provinciale wegen en dat brommers niet meer op het fietspad mogen. Het verkeer blijft wel gevaarzettend. Ook bedrijfsongevallen gebeuren minder. Dit komt door een aanscherping van de arbo-eisen. De schade als gevolg van beroepsziekten blijft stabiel. Asbestschade blijft geclaimd worden, ook al ligt de oorzaak decennia terug. Schade als gevolg van medische fouten wordt juist meer geclaimd. Schade bij productaansprakelijkheid is een beetje een vaag gebied. Er kan bijvoorbeeld wel geclaimd worden als er een gebrekkige kunstheup in iemands lichaam is geplaatst. Ook schade als gevolg van ongevallen thuis is onduidelijk. Maar dat is in de hangmat-zaak duidelijker gemaakt. En hoe zit het met schade als gevolg van sport- en spelactiviteiten? Dit wordt vaak afgedaan met ongelukkige samenloop van omstandigheden (osvo).

In Nederland hebben we meer dan in andere landen in Europa dat we vatbaar zijn voor 'modeziekten'. Zo hadden we vroeger flatneurose, bekkeninstabiliteit en hyperventilatie. Tegenwoordig hebben we de whiplash, RSI en de burn-out. Dit komt in Nederland erg veel voor in vergelijking met Spanje, Italië etc. Een overeenkomst tussen beide rijtjes is dat te duidelijk te maken heeft met de tijdgeest. Een groot verschil echter is dat er vroeger geen aansprakelijke partij te vinden was voor de ziekte, terwijl voor de huidige modeziekten steeds een aansprakelijke partij te vinden is.

Belangen aansprakelijkheidsverzekeraar.

Aansprakelijkheidsverzekeraars hebben drie grote belangen: inschatting schadelast, beperking transactiekosten en geen imago-beschadiging. Als verzekeraar kun je zeggen: ik wil zo mi mogelijk schade uitkeren, ook al krijgen we een slecht imago. Je kan ook zeggen: ik wil veel schade uitkeren, ook al zijn de transactiekosten dan hoger. Het eerste contact tussen slachtoffer en de verzekeraar is een belangrijk aspect. Het slachtoffer moet centraal staan en aandacht/erkenning krijgen. Wat belangrijk voor het slachtoffer kan zijn is dat de dader excuses maakt. De verzekeraar kan dit aan de dader adviseren. Hoe kan een zaak aflopen? Het kan gebeuren dat de verzekeraar betaalt wat gevraagd wordt, of dat er onderhandelingen plaatsvinden of een schikking komt. Ook kan er een derde ingeschakeld worden.

Er is een stijging van medische fouten. Dit komt doordat mensen eerder naar een dokter gaan, ouder worden en dus er meer medische handelingen plaatsvinden. Er zijn grote verschillen tussen medische aansprakelijkheid en verkeersletsel. In het verkeer zijn er de zgn 'hard and fast rules'. Als je geen voorrang verleent en er een ongeval plaatsvindt, ben je gewoon aansprakelijk. Het slachtoffer dat in het verkeer wordt aangereden is een 'gemiddelde Nederlander'. Iemand die naar een medicus gaat echter, heeft 'al wat'. Hij gaat niet voor niets naar een arts, is een patiënt.

Bij medische fouten zijn een aantal aandachtspunten. Een arts moet zijn fout erkennen en excuses aanbieden, hij moet zijn dossier overstaan, er is vaak expertise over de aansprakelijkheidsvraag. De causaliteitsvraag verdient ook aandacht. Tot slot zijn de proceskosten en het procesrisico niet geheel onbelangrijk.

Krijgen we al Amerikaanse toestanden in Nederland? Ja, een beetje wel, al blijven er enorme verschillen. In Amerika gaat het om veel hogere bedragen. Dit komt omdat wij alleen de schade krijgen die we geleden hebben. In Amerika is het 'punitive damages' systeem. Dit moet worden gezien als een soort privaatrechtelijke boete. Amerika heeft ook een veel lager systeem van sociale voorzieningen. Daarnaast kent het land juryrechtspraak. Er kan makkelijker op emoties worden ingespeeld. Daarnaast kent Amerika 'no cure no pay'. Dit blijkt uit 'Liebeck vs McDonald's'. Dit is een vrouw van 79 die in een drive-in een kopje koffie besteld. Ze zet de koffie tussen haar benen en krijgt op enig moment hete koffie over haar heen. Ze krijgt uiteindelijk zo'n 600.000 dollar. Zo ver gaat het in Nederland niet. Al hebben we wel Amerikaanse invloeden. Zo zijn er bijvoorbeeld meer massaclaims.

Kremer komt tot een aantal conclusies. Vroeger was de functie van aansprakelijkheidsverzekeraar om het vermogen van de verzekerde te beschermen tegen claims van derden. Tegenwoordig komen er meer claims van derden (en worden ze toegewezen), als er een aansprakelijkheidsverzekering is. Kremer denkt dat het in de toekomst weer gaat veranderen. Zo komt er vast nieuwe wetgeving op het gebied van de werkgeversaansprakelijkheid. Dit zou de rechtszekerheid ten goede komen. Wat betreft de vaststelling van smartengeld zal dit ook wel veranderen. Tegenwoordig wordt de smartengeldgids van de ANWB gebruikt. Je vergelijkt de zaak met een smartengeldzaak uit de gids en vraagt dan dat bedrag. Slachtoffers zullen het hier vaak niet mee eens zijn. Affectieschade moet ook verduidelijkt worden. Er zouden genormeerde bedragen moeten komen, vindt Kremer. Hier moet niet over gediscussieerd worden.

In de verzekeringsbranche is veel aandacht voor kwaliteit. Zo hebben veel verzekeraars en belangenbehartigers een bepaald keurmerk. Het regelingstraject van letselschadezaken wordt steeds meer versimpeld. Er komt dan ook een steeds snellere geschillenbeslechting. Daarnaast is internet ook van invloed op de verzekeringsbrancheontwikkelingen.

Conclusie: Amerikaanse toestanden zijn er in kleine mate. Maar Nederland is uniek op het gebied van letselschade. Dus: geen Amerikaanse, maar veeleer Hollandse toestanden.